MAATALOUS

Kaupan vaatimukset tuotannon kylmäketjulle ovat tiukat, mutta myymälässä kasviksia säilytetään miten sattuu. **VANHEMPI TUTKIJA MARJA LEHT, MTT**

Puutarhatilat vierastavat uutta laatujärjestelmää

Kauppa haluaa, että ulkopuolinen varmistaa kotimaisten kasvisten laadun. Osa tuottajista pitää uuden laatujärjestelmän kehittämistä turhana.

MIKKELI (MT)
Kasviksia tuottaville tiloille rakenteilla oleva uusi laatujärjestelmä aiheuttaa närää tuottajien keskuudessa. Mikkelissä viime torstaina järjestetyssä kasvisseminaarissa sitä kutsuttiin jopa ilmestyskirjan pedoksi.

Vaatimus uudesta järjestelmästä tulee kasvisten tärkeältä ostajalta eli kaupalta.

Kauppa vaatii yhä enenevässä määrin, että alkutuotannon laatu on alan itsensä sijaan kolmannen osapuolen varmistama.

Nykyisin valtaosa puutarhatiloista noudattaa Laatutarha-ohjeistusta. Uutta järjestelmää kehitetään työnimellä Laatutarha plus.

Nykyinen järjestelmä on plus-versiota laajempi.

”Se on kuitenkin liian kallis riippumattoman sertifiointilaitoksen auditoimaksi”, kertoi seminaarissa alustanut projektisuunnittelija **Anne Piirainen** Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista.

Laatutarha-ohjeistukseen liittyvä tarkastus on neuvonnallinen eikä auditointeja tehdä joka vuosi. Kauppa toivoo, että uuden järjestelmän noudattaminen tarkastettaisiin vuosittain.

Laatutarha plus on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2016. Se ei kokonaan korvaa Laatutarha-järjestelmää, vaan myös se jää käyttöön.

Seminaarissa todettiin nykysysteemin riittävän hyvin suoramyyntiloille. Esimerkkinä mainittiin suoraan asiakkaille mansikoita myyvät tilat.

Laatutarhaan liittyvän Sirkkalehti-kotimaisuusmerkin käytöstä myös Laatutarha plus -tuotteissa on Piiraisen mukaan keskusteltu. Asiasta päättäminen kuuluu merkin ylläpitäjälle, Kotimaiset Kasvikset ry:lle.

Pohjoismaista yhteistyötä

Plus-versiota rakennetaan yhdessä Ruotsin kanssa.

Yhteistyöhön päädyttiin, koska uuden järjestelmän rakentaminen ja ylläpitäminen on kallista.

”Uuden systeemin on tultava toimeen omillaan eli järjestelmään osallistuvat yritykset kattavat järjestelmän kustannukset”, Piirainen selittää.

Ruotsi on luonteva kumppani, koska ilmasto-olot muistuttavat Suomea. Samasta syystä myös Norja ja Islanti, ehkä jopa Tanska, voisivat liittyä pohjoismaiseen kasvisstandardiin.

Nykyisin Ruotsissa on käytössä Svenskt Sigill frukt & grönt -järjestelmä.

Sen piiriin ei ole mahdollista ottaa uusia ruotsalaisyrityksiä, koska niin sanottu aloitustason perusstandardi puuttuu, Piirainen kertoo.

Liian kallis global gap -järjestelmä

Seminaarilaiset ihmettelivät, miksi kansainvälinen global gap -järjestelmä ei riitä suomalaistiloille.

Vapaaehtoinen, kasvisten alkutuotantoa koskeva yksityinen standardi on laajassa käytössä Euroopassa. Suomessa se on vain muutamalla tilalla.

Järjestelmän soveltuvuutta suomalaistiloilla on selvitetty. Se on osoittautunut työlääksi eikä oikein sovi suomalaisille perhetiloille.

”Pääasiassa tuottajat ovat vastustaneet global gapia voimakkaasti sen kalleuden vuoksi”, Piirainen muistutti.

Global gapin ensimmäinen ulkopuolisen tekemä auditointi maksaa Ruralia-instituutin selvityksen mukaan lähes 7 400 euroa. Uusinta-auditointien kustannus on hieman alhaisempi.

Laatutarha plussan vuosikustannus auditointeineen ja välitarkastuksineen on 800–1 000 euroa yrityksen koosta ja sijainnista riippuen.

KIMMO HAIMI

Tilalta ensiluokkaisena lähteneen kasviksen laatu voi huonontua myöhemmissä tuotantoketjun vaiheissa. Viime kädessä kuluttaja saattaa pilata tuotteen säilyttämällä sitä väärin tai liian kauan.

Määräysten vastaisesti kasvinsuojelujäämiä sisältävien tuotteiden osuus kaikista näytteistä

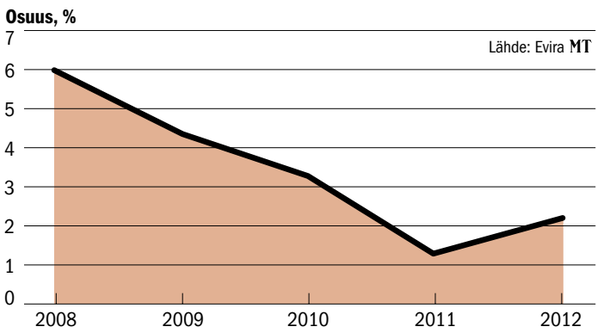

Elintarvikkeiden kasvinsuojeluainejäämien valvonta 2008–2012

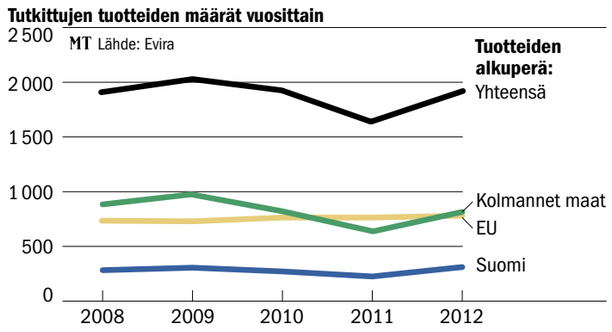

Lisäksi tulevat aluekoordinaattorin palvelut sekä mahdolliset analyysikustannukset.

Käytäntöön koordinaattorien avulla

Laatutarha plus -järjestelmä viedään käytäntöön koordinaattoriverkoston avulla.

Niin sanottu maakoordinaattori pitää muun muassa yhteyttä Ruotsin sertifiointilaitoksiin ja aluekoordinaattoreihin.

Nämä puolestaan ovat viljelijän ensisijainen yhteydenottopiste järjestelmään liittyvissä asioissa.

Aluekooridinaattorit muun muassa aikatauluttavat ja kilpailuttavat auditoinnit ja valmentavat tilat järjestelmän vaatimuksiin.

Aluekoordinaattori voi olla tuottajaorganisaatiosta, ulkopuolinen konsultti tai neuvontajärjestön asiantuntija.

MAIJA ALA-SIURUA

Pilkottu kasvis säilyy kokonaista huonommin

Kuluttajien vaatimus yhä helpommin ja nopeammin valmistettavasta ruuasta ei paranna tuoreiden kasvisten laatua.

”Käsitelty tuorekasvistuote on helposti pilaantuva elintarvike”, muistuttaa vanhempi tutkija **Marja Lehto** Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksesta (MTT).

Kasvisseminaarissa Mikkelissä torstaina 12. helmikuuta puhunut Lehto heitti ilmaan kysymyksen, miksi käsitellyn tuoreen kasvistuotteen ylipäätään pitää säilyä kaksikin viikkoa.

”Kaupan vaatimukset tuotannon kylmäketjulle ovat tiukat, mutta myymälässä kasviksia säilytetään miten sattuu.”

Mitä pienemmäksi kasvis pilkotaan, sitä nopeammin se alkaa hengittää ja pilaantua, seminaarilaisille kertoi tutkijatohtori **Risto Kuisma** Helsingin yliopistosta.

”Esimerkiksi Keski-Euroopassa tuore porkkana tarjotaan tikuiksi leikattuna, kun meillä on totuttu raasteeseen.”

Kotimaisissa vähän jäämiä

Kotimaisten kasvisten ja kaikkien eläinperäisten tuotteiden kasvinsuojeluaine- ja nitraattijäämien valvonta kuuluu Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran vastuulle, ylitarkastaja **Tomi Kekki** Evirasta muistutti Mikkelissä.

Tulli tutkii kasviperäiset tuonnin ja EU-alkuperää olevat tuotteet.

Kunnalliset elintarvikevalvontaviranomaiset puolestaan ottavat näytteitä ympäri Suomea. Lisäksi Helsingin kaupungilla on oma tutkimusohjelma.

Alkoholivalvonta kuuluu Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralle.

Mikäli tuotteessa on sallittua enemmän jäämiä kasvinsuojeluaineesta, tuotteesta tehdään riskinarviointi Euroopan elintarviketurvallisuusvirasto Efsan laskentamallilla. Se ottaa erikseen huomioon lapset ja muut haavoittuvat ryhmät, Kekki kertoo.

Mikäli terveyshaitan mahdollisuutta ei voida pois sulkea, tuote vedetään pois markkinoilta.

Määräystenvastaisten tuotteiden osuus on laskenut kaikissa tuotteissa sekä Suomen valvonnassa että EU:ssa keskimäärin.

”Kotimaisissa tuotteissa on suhteellisen vähän määräystenvastaisia tuotteita”, Kekki muistutti.

Vuonna 2011 valmistunut raportti kertoo, että suomalaisten kasvinsuojeluaineiden saanti on turvallisella tasolla. Kasvisten syöntiä ei pidä vähentää, sillä kasvisten terveysvaikutukset ovat pieniä jäämäpitoisuuksia suuremmat.

”Pienten lasten ruokavaliossa voi suosia kotimaisia ja EU-tuotteita, koska niissä on vähemmän määräysten vastaisia pitoisuuksia unionin ulkopuolelta saapuneisiin kasviksiin verrattuna.”

MAIJA ALA-SIURUA

JAANA KANKAANPÄÄ

Viipaloitu tai suikaloitu porkkana säilyy paremmin kuin raaste.

Vehnän hinta hakeutui ylöspäin

Vehnän hinta vahvistui viime viikolla viljoja noteeraavissa hyödykepörsseissä. Chicagossa vehnä testasi kuuden dollarin rajaa vakalta ja Pariisissa 200 euron rajaa tonnilta.

Hinnat ovat korkeimmillaan Atlantin molemmin puolin yli kuukauteen. Chicagossa vehnän hinta vahvistui viikossa viitisen euroa ja Pariisissa 3,5 euroa tonnilta.

Käänteestä on merkkejä myös Itämeren etelälaidalla Hampurissa, missä leipä- ja rehuviljojen hinnat vahvistuivat viime viikolla 2–3 euroa tonnilta. Pysyvästä noususta on vielä ennenaikaista puhua.

Chicagossa tehtiin yhdenlaista historiaa runsas viikko sitten, kun vakallinen kauraa oli hetken kalliimpaa kuin samaiset runsaat 35 litraa maissia.

Syynä ovat Kanadan logistiikan pullonkaulat, mitä rautatieläisten lakko vielä pahensi. Kanadassa saatiin historiallisen iso sato, mutta viljaa ei saada ulos maasta tarpeeksi.

Yhdysvalloissa taas kauran ostajien varastot ammottavat tyhjinä.

Ranskalainen Strategie Grains alensi 300 miljoonalla kilolla Euroopan ensi syksyn satoarviotaan 137,5 miljardiin kiloon Baltian maiden, Puolan ja Irlannin kylvöjen laskun takia. Satoa saataisiin silti kaksi prosenttia viime syksyä enemmän.

Vehnän vienti jatkuu vilkkaasti. EU:n arvioidaan vievän kesään mennessä peräti 24,3 miljardia kiloa vehnää. Ensi satokaudella vienti putoaa kymmenesosan 21,7 miljardiin kiloon. Sekin on paljon.

Sääennusteet ohjaavat lähiviikkoina viljojen pörssihintoja. Brittein saarilla on koettu ankaria myrskyjä ja tulvia, mutta niiden ei ainakaan toistaiseksi uskota aiheuttaneen merkittävää tuhoa viljelyksille.

Yhdysvaltojen vehnäalueilla on kuivaa. Talvituhoja ei enää pelätä, vaikka lunta on vähän, mutta oraat tarvitsevat pian lisää vettä. Myös Kanadan preeriat kaipaavat sateita.

Brasiliassa kuivuus verottaa kahvisatoa ja soijakin saattaa kärsiä. Soijan maailmanmarkkinahinnat ovat korkeimmillaan yli kahteen kuukauteen. Kuljetusten pullonkaulat viivyttävät taas kerran laivauksia.

Soijan vahvistuminen tukee rypsiä ja rapsia. Pariisissa lähin rapsifutuuri vahvistui 5 euroa tonnilta viime viikolla päätyen 381,5 euroon.

Suomessa viljamarkkinat jatkuvat jähmeinä. MT:n seurannassa on 66 ostotarjousta, joista nousua on kolmessa ja laskua neljässä.

VEIKKO NIITTYMAA

Viljojen ostohintoja euroa/tonni, alv 0 %

Osa hinnoista päivän hintoja, osa viikkohintoja

Vehnä	
Agrimarket	169–171 ↔
Avena	168–170 ↑
Fazer 1)	171 ↔
Helsingin Mylly	174 ↔
Kesko (valk. väh. 12,5 %) 2)	168 ↔
Kinnusen Mylly	180 ↔
Myllyn Paras	171 ↓
Raisioagro	168–170 ↔
Viking Malt	175 ↔
Y-agro	168–171 ↓
Luomuvehnä	
Agrimarket	305 ↔
Fazer (valk. väh. 12 %)	310 ↔
Rehuvehnä	
Agrimarket	160–165 ↔
A-Rehu	168 ↔
Avena	152 ↔
Kesko 2)	152 ↔
Kinnusen Mylly	175 ↔
Raisioagro	157–170 ↔
Y-agro	160–165 ↔
Luomurehuvehnä	
Agrimarket	265 ↔
Rehuohra	
Agrimarket	124–145 ↔
Altia	145 ↔
A-Rehu	140–142 ↔
Avena	121–138 ↑
Kesko 2)	138 ↔
Kinnusen Mylly	147 ↔
Raisioagro	138–146 ↑
Y-agro	124–145 ↔
Mallasohra	
Agrimarket	150–154 ↔
Avena	147 ↓
Raisioagro	148–153 ↔
Viking Malt (mallas- ja entsyymiohra)	153 ↔
Y-agro	150–153 ↔
Entsyymiohra, Saana	
Agrimarket	143 ↔
Y-agro	143 ↔
Luomuohra	
Agrimarket	320 ↔
Rehukaura	
Agrimarket	124–125 ↔
–vienti, myllykaura	123–127 ↔
A-Rehu	110–123 ↔
Avena (elintarvikek.)	110–127 ↔
Helsingin Mylly	130 ↔
Kesko 2)	130 ↔
Kinnusen Mylly	117 ↔
Raisioagro	110–120 ↔
Y-agro (mylly/vienti)	123–127 ↔
Y-agro	124–125 ↔
Suurimokaura	
Fazer	140 ↔
Myllyn Paras	142 ↔
Raisioagro	130–140 ↓
Luomukaura	
Agrimarket	235 ↔
Avena	215 ↔
Fazer (suurimo)	245 ↔
Helsingin Mylly	235 ↔
Polar bio oats	230 ↔
Raisioagro (suurimo)	235 ↔
Luomurehukaura	
Agrimarket	190 ↔
Ruis	
Agrimarket	197 ↔
Avena	190–197 ↔
Fazer 3)	200 ↔
Kinnusen Mylly 4)	205 ↔
Myllyn Paras	200 ↔
Raisioagro	194 ↔
Y-agro	197–200 ↔
Luomuruis	
Agrimarket	385 ↔
Fazer	375 ↔
Helsingin Mylly	390 ↔
Kevätrypsi ja -rapsi	
Avena	364–374 ↑
Raisioagro	360 ↔
Y-agro	350–374 ↑
Härkäpapu	
Agrimarket	220 ↔
Raisioagro	220 ↔
Luomuhärkäpapu	
Agrimarket	370 ↔
Kinnusen Mylly	385 ↔
Rehuherne	
Agrimarket	215 ↔
Raisioagro	215 ↔
Luomurehuherne	
Agrimarket	370 ↔
Kinnusen Mylly	375 ↔
Polar bio oats	380 ↔
Luomuspeltti	
Polar bio oats	570 ↔

Hinta noussut ↑ pysynyt ennallaan ↔ laskenut ↓ viikon takaisesta.

1) Sako vähintään 180.
2) Hinnasta vähennetään välityspalkkio.
3) Sako vähintään 60.
4) Sako vähintään 80, hlp 71.

Hintatiedot ostajilta

Maidontuottajien määrä vähenee nopeasti

Tuotanto säilynee ennallaan

Maidontuottajien määrä on puolittunut joka vuosikymmen 1970-luvulta lähtien. Sama kehitys jatkuu tulevaisuudessakin, sanoi osuuskunta Pohjolan maidon toimitusjohtaja **Marko Puhto** Valion navettaseminaarissa viime viikolla.

”Jatkajia on harvassa ja tuottajakunta ikääntyy.”

Maitomäärän uskotaan kuitenkin säilyvän ennallaan, vaikka tuottajat vähenevät, koska jatkajien tilakoko kasvaa. Arvioiden mukaan Pohjolan maidon tuotantoalueella vuonna 2020 maitotiloilla on keskimäärin lähes 60 lehmää.

Koko maassa keskiarvon ennustetaan olevan 50:n ja 60:n välillä vuonna 2020. Nyt lehmiä on tiloilla keskimäärin 32.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) tuoreen tutkimuksen mukaan Suomen maitotilat ovat merkittävästi kilpailijamaiden tiloja pienempiä.

Pieni tilakoko nostaa yksikkökustannukset Suomessa esimerkiksi Ruotsin, Tanskan ja Saksan tiloja korkeammiksi.

Puhto muistuttaa, että tilojen suuret investoinnit voivat olla rankkoja tuottajien jaksamiselle. ”Vaihdos parsinavetasta kerralla suureen robottinavettaan on iso.”

Lisäksi valvonnat ja byrokratia voivat uuvuttaa tuottajia.

Tuotanto kasvaa Suomessa ja maailmalla

Puhto arvioi maidontuotannon kasvavan hiukan tänä vuonna viime vuodesta. Kasvuun vaikuttaa muun muassa viime kesänä korjattu hyvä säilörehusato, joka kasvatti jo viime syksynä tuotantomääriä.

Puhto ei usko kiintiöjärjestelmän poistumisen tuovan suurta muutosta markkinoille. ”Kiintiöt eivät tällä hetkellä rajoita tuotantoa suuressa osassa EU:ta.”

Hän kuitenkin lisää, että vuonna 2016 tuotanto voi Euroopassa hiukan kasvaa ja heiluttaa hintoja.

Kasvavalle tuotannolle on kuitenkin maailmalla kysyntää. ”Aasian talouskasvu vetää maitomarkkinoita.”

Maailmanlaajuisesti maidontuotanto on viime aikoina kasvanut 1–2 prosenttia vuodessa.

Maitotuotteiden maailmanmarkkinahinnat ovat nousseet muita elintarvikkeita enemmän. ”On muistettava, mikä menee ylös, tulee myös alas”, Puhto muistutti riskeistä.

Suomessa kiintiöiden päättymisen jälkeen huolena on, pysyykö pohjoisen tuen tukirajoite hallinnassa.

TUURE KIVIRANTA

Evira varoittaa: Sikaruttoriski on todellinen

Tuontirajoituksia pitää noudattaa

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira muistuttaa kaikkia Liettuassa matkustavia ottamaan huomioon afrikkalaisen sikaruton riskin.

Afrikkalainen sikarutto on helposti leviävä virustauti, jonka suomalainen saattaa tuoda matkaltaan tuliaisena esimerkiksi lihan ja lihatuotteiden mukana.

Varotoimena EU:n komissio on kieltänyt kaikkien sioista ja villisioista saatavien tuotteiden kuljettamisen pois taudin esiintymisalueelta.

Liettuan eläinlääkintäviranomaisten mukaan tautia todettiin tammikuun lopussa kahdessa villisiassa Kaakkois-Liettuassa Alytuksen ja Vilnan maakunnissa.

Sen vuoksi Evira kehottaa kaikkia Liettuasta Suomeen saapuvia ottamaan huomioon koti- ja villisioista saataville tuotteille asetetut tuontikiellot. Tautia saattavat tuoda tuliaisinaan esimerkiksi metsästäjät tai vapaa-ajan matkustajat.

Lisäksi Evira muistuttaa, että maatilavierailuilla ja metsästysretkillä käyvien pitää huolehtia asianmukaisesta tautisuojauksesta.

Koti- ja villisioissa

Afrikkalainen sikarutto on levinnyt Venäjän ja Valko-Venäjän alueilla kotisioissa ja villisioissa. EU:n alueella on tehty mittavia toimia, jotta tauti ei leviäisi EU:ssa.

Suomessa tautia ei ole koskaan todettu.

Evira pyytää metsästäjiä edelleen ilmoittamaan Suomessa kuolleina löydetyistä tai sairailta vaikuttavista villisioista ja lähettämään näytteitä tutkittavaksi afrikkalaisen sikaruton varalta.

JUHANI REKU

TÄSTÄ ON KYSE

Herkästi tarttuva virustauti

Afrikkalainen sikarutto on erittäin vakava ja helposti leviävä sikojen virustauti, joka voi aiheuttaa sikaloissa runsaita eläinkuolemia.
Herkästi tarttuvana tauti aiheuttaa nopeasti laajoja vahinkoja sikaelinkeinolle, elintarviketuotannolle ja elintarvikkeiden viennille.
Afrikkalainen sikarutto ei tartu ihmiseen.

Pelto-hehtaari 50 000 eurolla Ruotsissa

Pellon hintaa kauhistellaan toisinaan Suomessa, mutta Ruotsissa pelto on vielä kalliimpaa. Etelä-Ruotsissa maksettiin viime vuonna parhaista pelloista liki 50 000 euroa hehtaarilta.

LRF Konsultin raportin mukaan pelto kallistui Etelä-Ruotsissa 10 prosenttia ja viljavimmilla alueilla vielä enemmän, keskimäärin 13 prosenttia.

Hintaerot Ruotsin sisällä kasvoivat. Pohjoisessa hinnat laskivat ja usein hinta jäi 2 000 euron tuntumaan hehtaarilta.

Myyntiin tulevat pellot päätyvät 90-prosenttisesti naapuritiloille lisämaiksi. Aloittavia viljelijöitä on hyvin vähän.

LRF Konsult arvelee peltomarkkinoiden tasapainottuvan tänä vuonna ja hinnat ovat lähellä viimevuotisia. Peltojen hinnoittelusta kertoi ATL-lehti torstaina.

VEIKKO NIITTYMAA

Kasvinsuojeluun verkkotyökalu

Käyttäjille ilmaisen verkkotyökalun avulla viljelijä voi suunnitella joko yhden tai useamman lohkon kasvinsuojelua.

Palvelun ensimmäinen versio on ollut käytössä 10.2. alkaen. Kirjautumiseen tarvitaan Y-, tila- sekä Vipu-tunnus. Lohkotiedot ja -kartat päivittyvät kasvit.fi-nimiseen palveluun Maatalousviraston Vipu-palvelusta.

Ohjelmassa on kaikki käytössä olevat kasvinsuojeluaineet sekä viljalajikkeet, lupaa ohjelman kehittänyt Berner Oy.

Ohjelmassa käyttäjä voi muun muassa seurata lohkojen lämpösumman kehitystä, jonka perusteella voidaan ennustaa ruiskutusten ajoitus sekä puintipäivämäärä.

Palvelun lähettää viljelijälle muistutuksen sähköpostiin tai puhelimeen töistä, joiden tekeminen alkaa olla ajankohtaista.

MAIJA ALA-SIURUA